

СЪД
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

СЪДЪТ И МЛАДИТЕ ХОРА

ВЪВЕДЕНИЕ

От 1952 г. Съдът на Европейския съюз (Съдът на ЕС) следи за спазването и правилното прилагане на правото на Съюза в държавите членки. През годините той постановява решения, които засилват европейската интеграция, като същевременно предоставят на гражданите, и в частност на младите хора, все по-широки права. На следващите страници са представени няколко ключови решения на Съда, тематично обособени.

ПРАВА НА СТУДЕНТИТЕ

Вследствие на това, че все повече студенти преминават част от обучението си в държава членка, различна от своята, Съдът е трябвало да разрешава множество спорове в тази област. Той е трябвало да се произнесе по следните въпроси: има ли дискриминация, когато е ограничен достъпът до университетите на една държава членка за студенти от други държави членки? Може ли държавата членка да откаже на студенти от други държави членки някои помощи? И имат ли децата на пограничните работници права в държавата членка, в която работят родителите им?

ПРАВА НА СТУДЕНТИТЕ

Достъп до висше образование

През 2004 г. Съдът установява, че Белгия дискриминира лицата, завършили средно образование в други държави членки (като издържалите френска или германска матура), доколкото не им осигурява достъп до висше образование в Белгия при същите условия, както тези за притежаващите белгийска диплома за завършено средно образование (решение от 1 юли 2004 г., Комисия/Белгия, C-65/03). Същата констатация е направена и по отношение на Австрия година по-късно, през 2005 г. ([решение от 7 юли 2005 г., Комисия/Австрия, C-147/03](#)).

През 2010 г. Съдът приема също така, че поначало държава членка не може да ограничава броя на студентите от други държави членки, които могат да се записват за определени медицински специалности, освен ако подобно ограничение не е обосновано поради съображения за защита на общественото здраве. В това отношение държавата членка трябва да установи, въз основа на сериозни и непротиворечиви данни, че съществува риск от намаляване на броя на дипломираните лица, възнамеряващи да предоставят здравни услуги на нейна територия ([решение от 13 април 2010 г., Bressol и др., C-73/08](#)).

ПРАВА НА СТУДЕНТИТЕ

Финансиране на обучението и студентски помощи

Държавата членка не може да откаже студентски заем или стипендия за обучение на студентите, които пребивават на нейна територия и отговарят на условията за пребиваване в нея ([решение от 15 март 2005 г., Bidar, C-209/03](#)). Все пак тя може да реши да отпуска тези заеми и стипендии само на студенти, които докажат, че в определена степен са се интегрирали в нейното общество и че от известно време пребивават на нейна територия. През 2008 г. Съдът постановява по този повод, че условие за пребиваване в продължение на 5 години е в съответствие с правото на Съюза ([решение от 18 ноември 2008 г., Förster, C-158/07](#)).

През 2012 г. Съдът установява, че Австрия дискриминира студентите от други държави членки, тъй като само студентите, чиито родители получават австрийски семейни помощи, имат право на намаление на цените за превоз (решение от 4 октомври 2012 г., Комисия/Австрия, C-75/11).

ПРАВА НА СТУДЕНТИТЕ

Положение на децата на погранични работници

През 2013 г. Съдът обявява, че държава членка (в случая Люксембург) не може системно да отказва стипендии за обучение на децата на погранични работници, макар същите да не живеят на нейна територия. Всъщност достатъчно е родителите (или единият от тях) от дълго време да работят в държавата членка, за да се установи достатъчна връзка с нея ([решение от 20 юни 2013 г., Giersch и др., C-20/12](#)).

Освен това Съдът уточнява, че децата на пограничните работници са дискриминирани в Нидерландия, тъй като в тази страна помощта за следване в чужбина се отпуска само на студенти, които са пребивавали на нидерландска територия поне три години от предходните шест. Според Съда това условие за пребиваване е твърде ограничително ([решение от 14 юни 2012 г., Комисия/Нидерландия, C-542/09](#)).

ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ

В ерата на информационните технологии и интернет неприкосновеността на личния живот и защитата на личните данни се превърнаха в извънредно чувствителни теми. Съдът отговаря на два въпроса в тази област: съществува ли право на забрава в интернет търсачките и достатъчно защитени ли са личните данни на гражданите в Съюза в него и извън него?

През 2014 г. Съдът прогласява „правото на забрава“ в интернет търсачките. Така всеки, който желае при търсене на името му вече да не се появява определена връзка, водеща към информация за личния му живот, може да поиска от лицето, което управлява интернет търсачката, а ако то откаже — от компетентния орган, да заличи тази връзка от списъка с резултатите. Същевременно Съдът уточнява, че в някои случаи правото на обществеността на информация може да надделее над искането за заличаване ([решение от 13 май 2014 г., Google Spain и Google, C-131/12](#)).

Освен това през 2015 г. Съдът отменя решението на Европейската комисия, позволяващо на Facebook да прехвърля личните данни на европейските си абонати към САЩ, по-конкретно защото това решение не гарантира достатъчна защита срещу достъпа на американските власти до данните, прехвърлени от страни от Съюза ([решение от 6 октомври 2015 г., Schrems, C-362/14](#)).

ПРАВА НА ВЪЗДУШНИТЕ ПЪТНИЦИ

Годишно три милиарда пътници пътуват със самолет. Съдът разглежда техните права, и в частност отговаря на често задавания въпрос: в кои случаи и при какви условия въздушният превозвач е длъжен да обезщети пътниците?

През 2009 г. Съдът обявява, че пътниците на закъснели с три или повече часа полети, също както пътниците на отменени полети, имат право на обезщетение, освен ако авиокомпанията не докаже, че закъснението се дължи на извънредни обстоятелства, които се намират извън ефективния контрол ([решение от 19 ноември 2009 г., Sturgeon, C-402/07](#)). Впоследствие Съдът уточнява, че ударът в самолета на подвижна стълба за качване и слизание на пътници, както и повечето непредвидени технически проблеми не представляват извънредни обстоятелства и затова не изключват правото на обезщетение (решение от 14 ноември 2014 г., Siewert и др., C-394/14; [решение от 17 септември 2015 г., Van der Lans, C-257/14](#)).

Съдът посочва през 2014 г. и че действителното време на пристигане на полет е моментът, когато се отваря поне една от вратите на самолета. Всъщност едва в момента, когато на пътниците е позволено да напуснат машината, те могат без ограничения отново да се върнат към обичайните си дейности ([решение от 4 септември 2014 г., Germanwings, C-452/13](#)).

ПРАВА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

В каква степен изображенията върху опаковката на хранителен продукт и информацията за ниско съдържание на сол в бутилка минерална вода могат да въведат потребителя в заблуждение? Ето два въпроса, на които Съдът неотдавна отговори с едно от многото решения, посветени на защитата на потребителите.

През 2015 г. Съдът припомня, че потребителите трябва да разполагат с точна, безпристрастна и обективна информация. Затова, когато опаковката на даден продукт внушава наличието на съставка, която в действителност не се съдържа в него, купувачът може да бъде въведен в заблуждение, дори списъкът на съставките да е точен. Такъв е случаят с плодов чай, на чиято опаковка има изображения на малини и цветове от ванилия, но който не съдържа никакви естествени съставки от тях ([решение от 4 юни 2015 г., Teekanne, C-195/14](#)).

Също през 2015 г. Съдът потвърждава, че съдържанието на натрий, посочено на опаковката на бутилките минерална вода, трябва да отразява цялото количество натрий под каквато и да било форма (готварска сол и натриев бикарбонат). Всъщност потребителят би могъл да бъде въведен в заблуждение, ако водата е представена като бедна на сол, докато тя е богата на натриев бикарбонат ([решение от 17 декември 2015 г., Neptune Distribution, C-157/14](#)).

ОБЩЕСТВО/ЗДРАВЕ

Тъй като правото на Съюза обхваща обширни и разнообразни области, Съдът нерядко е трябвало да се произнася по социални и здравни въпроси. По-конкретно, Съдът е трябвало да отговори на следните два въпроса: дали е право на наследствена пенсия, когато житейските партньори са от един и същи пол, и могат ли гражданите на Съюза да се лекуват в друга държава членка?

Още през 1998 г. Съдът обявява, че гражданите на Съюза могат да се лекуват в друга държава членка и разходите им да бъдат възстановени по тарифите на държавата, в която се осигуряват (държавата, където се намира здравната им каса). Повод за извеждането на този принцип е отказът на люксембургската здравна каса да възстанови на двама люксембургчани разходите съответно за чифт очила, закупени в Белгия, и за ортодонтоско лечение в Германия ([решения от 28 април 1998 г., Decker, C-120/95 и Kohll, C-158/96](#)). Що се отнася до предоставяните в друга държава членка болнични грижи, за тях без съмнение се изисква предварително разрешение от страна на държавата, в която се осигуряват съответните лица, което обаче не бива да бъде отказвано произволно. По-конкретно, дадено лице може да се подложи на операция в друга държава членка, ако срокът, в който тази операция може да бъде извършена в собствената му държава, надвишава разумния срок от гледна точка на здравословното му състояние (решение от 12 юли 2001 г., Smits и Peerbooms, C-157/99 и [решение от 16 май 2006 г., Watts, C-372/04](#)).

През 2008 г. Съдът постановява, че отказът да се отпусне наследствена пенсия на житейски партньор от същия пол, представлява пряка дискриминация, основана на сексуалната ориентация, след като преживелият партньор се намира в положение, сравнимо с това на преживял съпруг. В случая германски професионален пенсионен фонд отказва да отпусне наследствена пенсия на мъж, чийто регистриран житейски партньор е починал ([решение от 1 април 2008 г., Maruko, C-267/06](#)).

СПОРТ

Съдът многократно е трябвало да разрешава спорове, които по същество са свързани със спорта, и в частност с правото на информация и достъпа до излъчвания на спортни състезания.

Още през 1995 г. Съдът обявява, че футболистите са работници, които поради това могат след изтичането на договора им свободно да започнат да играят за клуб по техен избор, без да е възможно от новия клуб да се търси каквото и да било обезщетение. След постановяването на това решение футболните клубове могат да участват в националните шампионати с отбор, в който нито един от играчите не притежава гражданството на страната, в която се провежда шампионатът (решение от 15 декември 1995 г., *Bosman*, C-415/93).

Освен това през 2013 г. Съдът потвърждава, че държавите членки могат да наложат безплатно излъчване на мачовете от Световната купа по футбол и Европейското първенство по футбол ([решение от 18 юли 2013 г., UEFA и FIFA/Комисия, C-201/11 и др.](#)). Пак през 2013 г. Съдът постановява, че властите могат да ограничат разходите за излъчване на кратки откъси от футболни срещи, така че телевизионните канали да могат да изготвят по-евтини кратки новинарски репортажи ([решение от 22 януари 2013 г., Sky Österreich, C-283/11](#)).

ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Съдът често е имал повод да се занимава с въпроси, свързани с околната среда, тъй като Европейският съюз приема много актове в тази област. Така Съдът вече се е произнасял във връзка със защитата на множество животински видове (птици, костенурки, хамстери, рисове и пр.), с третирането на отпадъците и градските отпадъчни води, със зачитането на допустимите стойности на азотен диоксид, с правилата за търговия с тюленови продукти и още във връзка с квотите за емисии на парникови газове.

В така нареченото производство „за установяване на двойно неизпълнение“ (неспазване от държава членка на вече постановено срещу нея съдебно решение) Съдът е трябвало да налага понякога доста съществени финансови санкции на държави членки, които не са се съобразили с решенията му в областта на опазването на околната среда. Така най-голямата еднократна парична сума (40 милиона евро) е наложена на Италия през 2014 г. за нарушаване на правилата на Съюза относно управлението на отпадъците ([решение от 2 декември 2014 г., Комисия/Италия, C-196/13](#)). Що се отнася до най-тежката периодична имуществена санкция (57,77 милиона евро за всеки шест месеца забава), тя е наложена на Франция през 2005 г. за това, че не е контролирала надлежно улова на някои риби (мерлуза под определен от Съюза минимален размер, [решение от 12 юли 2005 г., Комисия/Франция, C-304/02](#)).

СЪД
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Дирекция „Комуникация“
отдел „Публикации и електронни медии“

Юни 2017 г.

